

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2017/18

Destinace (země, město): Polsko, Opole

Jméno, příjmení: Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Místo působení: Opolská univerzita, Filologická fakulta

Český jazyk a literaturu studovalo na Filologické fakultě Opolské univerzity v akademickém roce 2017/18 v bakalářském studijním programu v rámci oboru cizí jazyk v sektoru služeb v 1. ročníku 10 studentů (úroveň A1 – A2), ve 2. ročníku (úroveň B1) v oboru slavistika studovaly 3 studentky a ve 3. ročníku (úroveň B2) v téže oboru 4 studentky. Věkové složení studentů se pohybuje mezi 19 – 30 lety. V průběhu letního semestru se všichni studenti 1. ročníku bakalářského programu zúčastnili dvouměsíčního studijního pobytu v Ostravě v České republice, kde měli možnost poznávat krásy a kouzla původně největší průmyslové aglomerace ČR a zároveň v dopoledních hodinách studovat na tamní Filozofické fakultě Ostravské univerzity češtinu pro cizince, českou literaturu a realie.

V uplynulém akademickém roce se lektor věnoval praktické výuce českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) v bakalářském studijním programu. V magisterském programu nebyla výuka praktické češtiny realizována. Lingvistické disciplíny – morfologii, lexikologii, syntax, fonetiku a literárněvědné disciplíny učily ve všech 3 ročnících polské kolegyně. V bakalářském programu byla praktická výuka češtiny v obou semestrech rozdělena mezi českého lektora a polské kmenové vyučující. Rozdělení výuky mezi dva vyučující je z pohledu lektora efektivní a smysluplné, protože polské kolegyně vysvětlují studentům některé obtížné gramatické jevy a interference v polštině, což je pro ně srozumitelnější. Naopak některá fonetická a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápou v podání českého lektora.

Časová dotace pro první 1. ročník byla na počátku zimního semestru stanovena na 60 hodin výuky praktické češtiny, 30 hodin konverzace v češtině, pro 2. ročník to bylo 30 hodin výuky praktického jazyka na semestr a pro 3. ročník rovněž 30 hodin na semestr. Pracovní úvazek lektora byl na začátku akademického roku snížen na $\frac{3}{4}$ úvazku z původního 1,0 a činil tedy celkem 270 hodin, tj. v průměru 12,5 hodiny týdně včetně

konzultací. V letním semestru se počet výukových hodin operativně navýšil o 30 na 300. Uvedené změny jsou přímým důsledkem aktuálně nízkého počtu studentů v bakalářském programu oboru slavistika a cizí jazyk v sektoru služeb.

K výuce českého jazyka a literatury v jednotlivých ročnících byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – *New Czech Step by Step, Český krok za krokem 2* (L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity, *Čeština pro cizince 1. a 2. díl* (A. Nekovářová), *Čeština express 1, 2, 3*, *Čeština pro středně a více pokročilé* (J. Bischofová a kol.), *Basic Czech I., II. a III. díl* (A. Adamovičová, D. Ivanovová), frekvenční slovníky, encyklopedie, denní tisk (MF Dnes, Lidové noviny), odborné časopisy (Naše řeč, Literární noviny, Krajiny češtiny) a další metodické materiály. V 1. a 2. ročníku byl jako obvykle kladen důraz na zvládnutí spisovné výslovnosti, osvojení základních slovíček a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním chybám, deklinaci jmen a číslovek včetně správných tvarů v singuláru i v plurálu, porozumění jednoduchým písemným textům a mluveným projevům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých forem vzdělávacích aktivit, např. čtení a překlad jednoduchých úryvků z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na libovolná témata, poslech a převyprávění audionahrávek, jazykové hry (křížovky, kris kros, pexeso apod.). Menší zájem o sledování českých filmů, kulturních dokumentů a pohádek byl zaznamenán u studentů oboru cizí jazyk v sektoru/oblasti služeb. Naopak zvýšený zájem projevovali studenti 1. ročníku o skupinové učení, problémové a interaktivní vyučování. Výuka ve 3. ročníku byla zaměřena především na intenzivní komunikaci s lektorem o aktuálně probíraných tématech z učebnic, schopnost diskutovat na odborné úrovni a správně se vyjadřovat, rozvíjet aktivní i pasivní slovní zásobu, osvojovat si složitější frazeologismy, samostatně prezentovat a vyjadřovat své myšlenky a vhodně reagovat v nečekaných situacích. Studenti po domluvě s lektorem jednou za 14 dní dostali za úkol připravit ve dvojici nebo samostatně powerpointovou prezentaci na téma, které pro ně bylo přínosné (např. cestování a cestovní ruch v ČR, založení vlastní firmy a možnosti podnikání, jednání na úřadech, nabývání nemovitostí cizinci atd.). Téma posléze prezentovali před celou skupinou a společně o něm diskutovali. Součástí výuky byla i příprava referátů o významných kulturních a historických památkách České republiky, o specifických českých tradicích a zvyklostech nebo sledování populárních českých filmů a pořadů.

Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti všech tří ročníků náročnou závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně. Zkoušky se skládaly z části písemné a ústní. V písemné části museli studenti prokázat schopnost porozumět mluvenému i psanému slovu, správně používat gramaticko-lexikální pravidla a umět se srozumitelně písemně vyjadřovat. Ústní část byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat o různých tématech, tedy adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce. Závěrečné zkoušky úspěšně zvládli studenti 2. a 3. ročníku, v 1. ročníku musí bohužel z celkového počtu 10 studentů 4 zkoušku opakovat v měsíci září.

Kromě výuky češtiny má lektor za povinnost podílet se na propagaci a šíření českého jazyka, literatury a podpoře českého kulturního dědictví. V rámci této povinnosti lektor naplánoval a zorganizoval několik kulturních akcí, vzdělávacích aktivit a interaktivních workshopů a seminářů.

V prosinci roku 2017 lektor společně se studenty 1. ročníku oboru JOSU připravil a naplánoval nápaditý a zábavný program na tradiční vánoční večírek Institutu slavistiky zvaný *Wigilia slowianska*, kde se každoročně představují studenti s kulturním programem nejen v češtině, ale i v dalších slovanských jazycích (např. v ruštině, ukrajinštině, srbštině). Kromě písní, recitace básní, scének studenti seznámili hosty večírku (pedagogy) s českými i jinými slovanskými zvyky formou kvízů a testů pro vyučující. (obr. č. 1)

Ve dnech 19. - 20. 4. 2018 se v Akademii humanitně-ekonomické v Lodži konala III. mezinárodní vědecká konference nazvaná **Profesionalita v kreativitě**. Na konferenci lektor přednesl svůj příspěvek s názvem *Kids skills a jeho využití při výchovné a terapeutické práci s problémovými dětmi v pěstounských rodinách*. Uvedená studie bude publikována spolu s dalšími články v recenzovaném odborném sborníku AHE Lodž.

V měsíci květnu 2018 se jako již každoročně konaly na Opolské univerzitě Dny slovanských kultur určené pro studenty z jiných fakult a také zájemce o slovanské jazyky z řad veřejnosti. Lektor v rámci této akce připravil společně s kolegyní PhDr. G. Balowskou pro studenty a hosty aktivizační vzdělávací hru **Poznáš svého souseda** a pak **interaktivní powerpointovou prezentaci**. Všichni přítomní se tak mohli díky těmto vzdělávacím aktivitám přirozenou a vtipnou formou seznámit s některými významnými osobnostmi českého kulturního a sportovního života, s etymologickým původem slovanských/západoslovanských jazyků a např. i s existencí všeslovanské slovní zásoby (praslovanské lexikální dědictví), jakožto výchozí platformy pro vývoj mezijazykové homonymie. V hlavní části prezentace pak byly popisovány a vysvětlovány konkrétní příklady mezijazykové homonymie. Největší pozornost byla přirozeně věnována vzájemným nedorozuměním v komunikačních situacích různého druhu, způsobeným blízkou příbuzností obou jazyků. (obr. č. 2)

Součástí výuky českého jazyka a literatury na Opolské univerzitě je organizování různých tematických a kulturně poznávacích výletů do České republiky. V termínu 28. 5. – 30. 5. 2018 naplánoval lektor českého jazyka společně se svou polskou kolegyní třídní poznávací výlet do hlavního města Prahy pro studenty 2. a 3. ročníku bohemistiky, oboru slavistika. Cílem výletu bylo navštívit a prohlédnout si nejznámější pamětihodnosti Prahy jako např. Pražský hrad, Karlův most, Národní divadlo, Staronovou synagogu, Zlatou uličku, Staroměstské náměstí, Karolinum, Vyšehrad a mnoho dalších. Studentky asi nejvíce zaujala naučná stezka s názvem **Po stopách významných osobností českého kulturního a politického života**, na níž se mohly osobně seznámit např. s bustou Jana Palacha, Gymnáziem J. Seiferta nebo s rodným domem F. Kafky. (obr. č. 3,4,5)

Populární české filmové večery pořádané lektorem v české restauraci Jesenická lahůdka v Opole pokračovaly i v tomto akademickém roce, nicméně počet večerů jsem z důvodu nízké účasti studentů snížil na 1 měsíčně. Pro doplnění s velkým zájmem se setkávaly dnes již klasické filmy a pohádky jako *Kolja*, *Vratné lahve*, *Marečku, podejte mi pero*, *Jak utopit doktora Mráčka*, filmová adaptace Erbenovy *Kytice*.

Pracovní podmínky pro českého lektora na Opolské univerzitě jsou velmi dobré, polské kolegyně (vyučující) jsou vstřícné, komunikativní a lektorovi nápomocné v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo

administrativních problémů. Lektor má v kanceláři k dispozici společnou kopírku pro pořizování a přípravu materiálů do výuky. Výuka češtiny probíhá zpravidla ve 2 menších seminárních učebnách (214, 110) vybavených PC sestavou, tabulí, fixy a základním nábytkem. V případě provádění změny ve výuce či přesunu v rozvrhu jsou kolegyně vždy ochotné vyjít vstříc. Jediným problémem na katedře je nevyhovující prostor pro uložení map, knih a učebních pomůcek. K dispozici je sice další pracovna, ale ta slouží především k výuce. V obou pracovnách je k dispozici počítač s připojením k internetu, skener a kancelářské papíry.

Technické a materiální zázemí univerzity je všeobecně na dobré úrovni, lektor má pro výuku k dispozici 2 notebooky, dataprojektor, CD přehrávač, DVD přehrávač s videorekordérem trvale propojený s televizorem. Výuka probíhá ve 3 různých učebnách, přičemž v každé z nich je nainstalovaná flipchartová tabule s fixy. Studenti, vyučující i lektor mají k dispozici knihy a časopisy ve studovně (v budově hlavní univerzitní knihovny) a pak interní knihovnu umístěnou v kanceláři vyučujících. Doplnování a vybavování knihovny odbornou literaturou (učebnice, slovníky) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce na velmi dobré úrovni.

Na základě smlouvy o pronájmu poskytuje univerzita lektorovi služební byt 1 + 1 o rozloze 28,80 m² v blízkosti univerzity. Zařízení bytu je moderní, lektor má k dispozici samostatnou kuchyň vybavenou kuchyňskou linkou s nádobím, ledničkou, plynovým sporákem, rychlovarnou konvicí, obývací pokoj s novým nábytkem, předsíň, balkón a sociální zařízení. Náklady na ubytování si lektor částečně hradí sám (nájem a zálohy na energie a služby), část nájmu hradí lektorovi univerzita a finanční kompenzaci za zvýšené životní náklady mu poskytuje i Dům zahraniční spolupráce.

V Opole 23. 7. 2018

Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Odkazy

https://www.facebook.com/SlawistykaUO/photos/?tab=album&album_id=499103210283082

https://www.facebook.com/pg/SlawistykaUO/photos/?tab=album&album_id=562209230639146

Příloha – fotografie z kulturních akcí, výletů a workshopů

Obr. č. 1 – Wigilia

Obr. č. 2 – Dny slovanských kultur

Obr. č. 3 – Výlet do Prahy

Obr. č. 4 – Výlet do Prahy

Obr. č. 5 – Výlet do Prahy

